

# GIỚI THIỆU DỰ ÁN “THỨC ĐẨY QUẢN LÝ LÂM SẢN BỀN VỮNG CỦA CÁC CÔNG TY LÂM NGHIỆP Ở VIỆT NAM” VÀ MỘT SỐ KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC BƯỚC ĐẦU

Nhóm thực hiện dự án

## 1. Bối cảnh ra đời của dự án

Quản lý rừng bền vững và cấp chứng chỉ quản lý rừng bền vững là định hướng quan trọng của ngành lâm nghiệp nước ta, đã được thể hiện trong nhiều văn bản, chính sách của Nhà nước. Chiến lược Phát triển lâm nghiệp Việt Nam giai đoạn 2006 - 2020 đã xác định: Quản lý, sử dụng và phát triển bền vững là nền tảng cho phát triển lâm nghiệp với mục tiêu đến năm 2020 là: Thiết lập, quản lý, bảo vệ, phát triển và sử dụng bền vững 16,2 triệu ha đất quy hoạch cho lâm nghiệp; nâng tỷ lệ đất có rừng lên 47%. Tốc độ tăng trưởng giá trị sản xuất của ngành lâm nghiệp từ 4 đến 5%/năm và tăng cường xuất khẩu gỗ có chứng chỉ. Vì vậy đến năm 2030 phấn đấu đạt 30% diện tích rừng sản xuất (khoảng 2,4 triệu ha) đạt chứng chỉ rừng. Tuy nhiên, theo Quyết định số 83/QĐ-BNN-TCLN năm 2016 thì định hướng diện tích rừng được cấp chứng chỉ đến năm 2010 là 500.000 ha, trong đó có 350.000 ha rừng trồng và 150.000 ha rừng tự nhiên.

Ngày 09/01/2012, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 57/QĐ-TTg về việc phê duyệt Kế hoạch bảo vệ và phát triển rừng giai đoạn 2011 - 2020, trong đó yêu cầu các chủ rừng phải thực hiện tự chủ kinh doanh rừng theo Phương án quản lý rừng bền vững đã được duyệt. Kế hoạch này đã được cụ thể hóa theo Công văn số 456/TB-VPCP ngày 25/12/2013 của Văn phòng Chính phủ, theo đó thường trực Chính phủ thống nhất lựa chọn

phương án dùng khai thác chính gỗ rừng tự nhiên trên phạm vi cả nước. Bên cạnh đó Chính phủ còn yêu cầu tổ chức sắp xếp lại các công ty lâm nghiệp theo hướng đơn vị sự nghiệp kinh tế có thu, giải thể những đơn vị hoạt động không có hiệu quả. Việc quản lý rừng bền vững và cấp chứng chỉ rừng cũng được khuyến khích thực hiện và là giải pháp để làm nâng cao giá trị gia tăng ngành lâm nghiệp. Tuy nhiên, cấp chứng chỉ rừng cũng là thách thức rất lớn cho ngành xuất khẩu gỗ nước ta khi hiện nay thị trường quốc tế yêu cầu sản phẩm gỗ xuất khẩu phải được cấp chứng chỉ quản lý rừng bền vững.

Để triển khai quản lý rừng bền vững và cấp chứng chỉ rừng, Bộ NN&PTNT đã ban hành nhiều cơ chế, chính sách và giải pháp. Ngày 13/6/2012 Tổng cục Lâm nghiệp đã ban hành Hướng dẫn số 778/TCLN-SDR về hướng dẫn xây dựng phương án quản lý rừng bền vững; tiếp đó là Thông tư số 38/2014/TT-BNNPTNT ngày 03 tháng 11 năm 2014 của Bộ NN&PTNT về việc ban hành hướng dẫn xây dựng phương án quản lý rừng bền vững. Mặc dù Nhà nước đã có nhiều hướng dẫn về quản lý rừng bền vững (QLRBV) song việc triển khai trong thực tiễn còn rất chậm. Tính đến hết tháng 12/2016, cả nước mới có khoảng 241.000 ha rừng rừng được cấp chứng chỉ, chỉ chiếm 3,6% tổng diện tích rừng sản xuất. Đây là con số rất nhỏ so với con số 30% diện tích rừng được cấp chứng chỉ vào năm 2020 đã đề ra trong Chiến lược phát triển lâm nghiệp. Một trong những

nguyên nhân chính dẫn đến việc triển khai QLRBV và cấp chứng chỉ rừng còn chậm là do nhận thức và năng lực của các bên liên quan, đặc biệt là chủ rừng còn rất thấp, chủ yếu vẫn theo kiểu quản lý rừng truyền thống. Để giải quyết vấn đề này, Quyết định số 2810/QĐ-BNN-TCLN ngày 16/7/2015 phê duyệt kế hoạch hành động về quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng giai đoạn 2015 - 2020 và gần đây nhất là Quyết định số 83/BNN-TCLN ngày 12/1/2016 về phê duyệt Đề án thực hiện QLRBV và chứng chỉ rừng giai đoạn 2016 - 2020 đều xác định việc nâng cao nhận thức về quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng; tổng kết đánh giá các mô hình thí điểm thành công để làm bài học và nhân rộng mô hình là giải pháp quan trọng, có tính then chốt để triển khai QLRBV.

Trong bối cảnh đó, dự án *Thúc đẩy quản lý lâm sản bền vững của các công ty lâm nghiệp ở Việt Nam* với 3 nội dung chính là: tăng cường hoạt động QLRBV và duy trì chứng chỉ rừng quốc tế cho Lâm trường Trường Sơn; nâng cao năng lực về quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng cho các bên liên quan thông qua việc lần đầu tiên ở Việt Nam thành lập một trung tâm đào tạo về quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng; triển khai nhân rộng mô hình và đào tạo ra các công ty lâm nghiệp trên khắp cả nước.

## 2. Một số thông tin chung về dự án

- Cơ quan chủ quản: Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn.
- Chủ dự án: Viện Khoa học Lâm nghiệp Việt Nam.
- Thời gian dự kiến thực hiện dự án: 32 tháng, từ tháng 5/2017 đến tháng 12/2019.
- Nhà tài trợ: Bộ Nông nghiệp và Lương thực Đức (BMEL), thông qua Công ty Tư vấn GFA.
- Địa điểm thực hiện dự án: Hà Nội, tỉnh Quảng Bình và tỉnh Quảng Trị.

- Kinh phí:

- + Vốn tài trợ ODA: tương đương với 17.512.280.500 VNĐ (692.185 EUR, tương đương với 786,184 USD);
- + Vốn đối ứng: 3.066.360.000 VNĐ (121.200 EUR tương đương với 137.659 USD);

## 3. Mục tiêu của dự án

- *Mục tiêu tổng quát:*

Tăng cường quản lý và sử dụng lâm sản bền vững ở các công ty Lâm nghiệp ở Việt Nam phù hợp với Chiến lược phát triển lâm nghiệp giai đoạn 2006 - 2020.

- *Mục tiêu cụ thể:*

- + Tăng cường việc quản lý rừng bền vững tại một mô hình công ty lâm nghiệp Nhà nước đã được cấp chứng chỉ theo các tiêu chuẩn được quốc tế công nhận;
- + Thành lập một Trung tâm đào tạo về quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng;
- + Nhân rộng việc tăng cường năng lực cho các công ty lâm nghiệp khác và các cơ quan liên quan khác trong cả nước, thông qua các khóa đào tạo về quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng do Trung tâm đào tạo cung cấp.

## 4. Các hợp phần, hoạt động của dự án

Để đạt được các mục tiêu đề ra, dự án triển khai trên 3 hợp phần kỹ thuật và 1 hợp phần quản lý dự án, cụ thể như sau:

\* **Hợp phần 1:** Vị thế của Lâm trường Trường Sơn đại diện cho mô hình quản lý rừng bền vững được cấp chứng chỉ được tăng cường và ổn định.

- *Các hoạt động*

- + Hỗ trợ việc xây dựng kế hoạch kinh doanh theo thực tiễn tốt nhất cho Lâm trường Trường Sơn (hợp tác với FCPF).

+ Hỗ trợ việc tái cơ cấu Lâm trường Trường Sơn theo mô hình doanh nghiệp thành công.

+ Hỗ trợ việc rà soát chỉnh sửa và triển khai thực hiện phương án quản lý rừng bền vững giai đoạn 2017 - 2020 của Lâm trường Trường Sơn.

+ Hỗ trợ Chi nhánh công ty Khai thác có thể thực hiện kỹ thuật khai thác tác động thấp thông qua việc đào tạo tạo chỗ.

+ Đào tạo tại chỗ cho cán bộ kỹ thuật và công nhân lâm nghiệp của Lâm trường Trường Sơn có khả năng triển khai các hoạt động khai thác tác động thấp.

Trong trường hợp không được phép khai thác rừng tự nhiên thì tổ chức thực hiện ở mô hình rừng trồng.

+ Tiếp tục cải thiện kỹ năng quản lý, kiểm tra giám sát, đánh giá tác động môi trường và kỹ năng giải quyết mâu thuẫn.

+ Thiết lập các ô trình diễn về hoạt động lâm nghiệp cho Trung tâm đào tạo (ví dụ RIL, làm đường, trồng làm giàu rừng, chăm sóc rừng,...).

- **Kinh phí:** Kinh phí cho hợp phần này chiếm 15% tổng kinh phí dự án;

\* **Hợp phần 2:** Thành lập và vận hành Trung tâm đào tạo về QLRBV và chứng chỉ rừng.

- **Các hoạt động:**

+ Hỗ trợ việc xây dựng kế hoạch kinh doanh của Trung tâm đào tạo giai đoạn đến năm 2019.

+ Hỗ trợ việc xây dựng ý tưởng kinh doanh của Trung tâm đào tạo cho giai đoạn sau năm 2019;

+ Cung cấp/mua sắm các thiết bị hạ tầng cần thiết của Trung tâm đào tạo;

+ Tiếp tục đánh giá tính hiệu quả của cơ cấu tổ chức và nhân sự của Trung tâm đào tạo

+ Xây dựng giáo trình đào tạo;

+ Tổ chức các khóa học đào tạo tiểu giáo viên về các kỹ năng chính cho quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng;

+ Tiếp tục hỗ trợ để điều phối các hoạt động với đối tác chính;

+ Phát triển/cập nhật tài liệu đào tạo;

+ Rà soát và đề xuất ban hành hướng dẫn về hoạt động QLRBV của các công ty lâm nghiệp.

- **Kinh phí:** Khoảng 43% tổng kinh phí dự án;



Ảnh 1. Hội thảo tham vấn chương trình đào tạo về QLRBV và CCR

\* **Hợp phần 3:** Kinh nghiệm về QLRBV và CCR được tổng kết và phổ biến tới các địa phương khác

**- Các hoạt động:**

- + Tổ chức các khóa đào tạo cho các nhóm công ty mục tiêu cụ thể/khác nhau;
- + Tổ chức thăm quan tại hiện trường và trao đổi/chia sẻ kiến thức;
- + Tổ chức hội thảo và hội nghị bàn tròn để chia sẻ thông tin giữa các công ty lâm nghiệp Nhà nước;
- + Thiết lập mối quan hệ đối tác với tổ chức nghiên cứu và đào tạo về lâm nghiệp phía Đức;

+ Kết hợp với Bộ NN&PTNT/Sở NN&PTNT để dự thảo kế hoạch mở rộng mô hình cho một số công ty khác;

+ Xuất bản bản tin sáu tháng một lần cho công ty lâm nghiệp về QLRBV và chứng chỉ rừng;

+ Đánh giá sự cần thiết và nhu cầu thành lập một hiệp hội các công ty lâm nghiệp Nhà nước ở Việt Nam;

+ Xây dựng và cập nhật trang Web của Trung tâm đào tạo;

+ Hỗ trợ kết nối với các sáng kiến quốc gia khác về QLRBV, chứng chỉ, FLEGT, VPA, TLAS, REDD+;

**- Kinh phí:** Khoảng 30% kinh phí dự án;



**Ảnh 2.** Tập huấn về khai thác tác động thấp cho các tiểu giáo viên

\* **Hợp phần 4.** Quản lý dự án

**- Hoạt động:**

- + Thành lập Ban quản lý dự án;
- + Hội thảo khởi động dự án;
- + Các cuộc họp ban quản lý dự án;

+ Các hoạt động kiểm tra, giám sát, đánh giá và báo cáo;

+ Đánh giá cuối kỳ dự án;

+ Hội thảo tổng kết dự án;

**- Kinh phí:** Chiếm 8% tổng kinh phí dự án.

## 5. Tiến độ và kết quả bước đầu đạt được từ 5/2017 - 30/11/2018

Dự án đã được thực hiện theo kế hoạch đặt ra. Một số kết quả chính của Dự án được tóm tắt như sau:

**5.1. Hợp phần 1:** Vị thế của Lâm trường Trường Sơn đại diện cho mô hình quản lý rừng bền vững được cấp chứng chỉ được tăng cường và ổn định.

- Đã hoàn thành việc hỗ trợ xây dựng kế hoạch kinh doanh hiệu quả theo thực tiễn cho Công ty Lâm nghiệp Trường Sơn và hỗ trợ tái cơ cấu Công ty Lâm nghiệp Trường Sơn theo mô hình doanh nghiệp hiệu quả.
- Đã tổ chức các khóa tập huấn về cải thiện thêm về kỹ năng quản lý, kiểm tra giám sát, trình bày, đánh giá tác động môi trường và kỹ năng giải quyết mâu thuẫn cũng như đào tạo tại chỗ cho cán bộ kỹ thuật và công nhân lâm nghiệp của Lâm trường Trường Sơn. Khóa tập huấn này được kết hợp cùng với các tập huấn dành cho các Giảng viên tiềm năng (Tập huấn ToT).
- Đã thiết lập các ô trình diễn về hoạt động lâm nghiệp cho Trung tâm đào tạo (ví dụ: làm giàu rừng). Tuy nhiên, việc mô tả các ô trình diễn còn khá chung chung và chưa cụ thể.

**5.2. Hợp phần 2:** Thành lập và vận hành Trung tâm đào tạo về QLRBV và chứng chỉ rừng

- Trung tâm đào tạo về QLRBV và Chứng chỉ rừng đã được thành lập. Trung tâm trực thuộc Trung tâm Khoa học Lâm nghiệp vùng Bắc Trung Bộ, Viện Khoa học Lâm nghiệp Việt Nam.
- Đã triển khai và hoàn thành việc mua sắm trang thiết bị cho Trung tâm đào tạo về QLRBV và Chứng chỉ rừng.

- Đã tổ chức các khóa học đào tạo tiểu giáo viên về các kỹ năng chính cho quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng. Tuy nhiên, số lượng học viên tham gia chưa đạt được số lượng người như dự kiến.

- Việc xây dựng kế hoạch kinh doanh của Trung tâm đào tạo giai đoạn 2016 - 2019 và xây dựng Giáo trình đào tạo của Trung tâm đang được thực hiện và sẽ hoàn thành năm 2019 dưới sự giúp đỡ của các chuyên gia tư vấn dự án.

**5.3. Hợp phần 3:** Kinh nghiệm về QLRBV và CCR được tổng kết và phổ biến tới các địa phương khác

- Đã xây dựng kế hoạch và bài giảng cho các khóa đào tạo cho các đối tượng mục tiêu (cán bộ, nhân viên công ty lâm nghiệp Nhà nước, cán bộ từ các cơ quan Nhà nước, hiệp hội, chủ rừng nhỏ). Khóa đào tạo đã được tổ chức vào cuối tháng 12/2018.
- Đã tổ chức một chuyến thăm quan, trao đổi kinh nghiệm trong việc thực hiện quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng vào tuần thứ hai của tháng 7.
- Đã hỗ trợ kết nối với các sáng kiến quốc gia khác về QLRBV, chứng chỉ rừng, FLEGT, VPA, TLAS, REDD+ thông qua Hội thảo cho các chủ rừng nhỏ, đào tạo chung về FSC, PEFC và kiểm toán viên FSC.

**5.4. Hợp phần 4. Quản lý dự án**

- Đã thành lập Ban quản lý Dự án và tổ chức Hội thảo khởi động Dự án theo đúng thời gian và yêu cầu.
- Các cuộc họp PMU được thực hiện 6 tháng một lần theo đúng kế hoạch.

**Đánh giá chung kết quả thực hiện dự án:**

- Dự án cơ bản triển khai đảm bảo tiến độ thực hiện. Tuy nhiên, một số hoạt động như 1.3, 2.5, 3.4, 3.5, 3.6 chưa được thực hiện.

- Khung chương trình đào tạo do tư vấn xây dựng chưa được đánh giá độc lập nên rất cần có hội đồng chuyên môn xem xét đề thông qua.
- Các báo cáo của chuyên gia tư vấn xây dựng bằng tiếng Anh. Đến 9/12/2018, có 15 báo cáo tiếng Việt được hoàn thành (trong đó có 12 báo cáo xây dựng trong 2017), tuy nhiên đầu tư cho kiểm soát chất lượng báo cáo, hiệu đính bản dịch tiếng Việt hạn chế, dẫn đến chất lượng bản dịch chưa cao.
- Đào tạo giảng viên tương lai mất nhiều thời gian; rất khó để các giảng viên tương lai có thể giảng dạy tất cả các môn học liên quan đến quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng.

#### **6. Một số đề xuất**

- Cần rà soát và hoàn thiện Chương trình đào tạo tổng thể và xây dựng khung chương trình

đào tạo về quản lý rừng bền vững và chứng chỉ rừng phù hợp với điều kiện Việt Nam.

- Cần có cách tiếp cận phù hợp trong đào tạo giảng viên tương lai, trong đó ưu tiên sử dụng chuyên gia sẵn có từ Viện Khoa học Lâm nghiệp Việt Nam và các tổ chức khác.
- Rà soát và đánh giá các báo cáo (bản tiếng Anh và tiếng Việt) để hoàn thiện và chia sẻ với các bên liên quan; hoàn thiện các bản dịch báo cáo tiếng Việt.
- Rà soát điều chỉnh các hoạt động dự án để đáp ứng các yêu cầu về tình hình mới (như Luật Lâm nghiệp 2017; hệ thống chứng chỉ rừng quốc gia, VPA/FLEGT,...).
- Đề xuất kéo dài dự án cần dựa trên kết quả đánh giá dự án (đánh giá giữa kỳ) và sự đồng thuận của chủ dự án.